

AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

im. Bronisława Czecha w Krakowie

**ANALIZA
RYNKU TURYSTYCZNEGO
SAN MARINO**

Olga Ojrzyńska

I TiR SUM

Grupa T1

Numer albumu: 36967

Kraków 2009

Spis treści

Wstęp	2
Rozdział I.....	3
Podstawowe informacje	3
1. Wprowadzenie.....	3
2. Warunki rozwoju turystyki	11
Rozdział II	13
Rynek recepcji turystycznej	13
1. Rynek San Marino jako część subregionu Europy Południowej w międzynarodowym ruchu turystycznym	13
2. Liczba przyjazdów do danego kraju	13
3. Sezonowość przyjazdów	15
4. Kierunki z których przyjeżdżają turyści	16
5. Usługi hotelarskie.....	16
6. Cele przyjazdów	17
7. Środki lokomocji.....	18
8. Długość pobytu	19
Rozdział III.....	20
Rynek emisji turystycznej.....	20
Rozdział IV	21
Znaczenie rynku turystycznego dla Polski	21
Zakończenie.....	24
Bibliografia.....	25
Inne źródła – strony internetowe	25
Spis fotografii.....	26
Spis tabel.....	26
Spis wykresów	27

Wstęp

Współcześnie turystyka uznawana jest za jedną z najważniejszych gałęzi gospodarki wielu krajów. Stanowiąc istotny czynnik wzrostu gospodarczego, generuje wysokie zyski, a ponadto aktywizuje inne sektory gospodarki. Rynek turystyczny wielu państw wyróżnia się niezwykle atrakcyjnością, a to w dużej mierze wiąże się z generowaniem wysokich zysków, możliwościami zatrudnienia itp.

Celem niniejszej pracy było dokonanie analizy rynku turystycznego Republiki San Marino – trzeciego co do wielkości najmniejszego państwa Europy.

Praca składa się z czterech rozdziałów, poprzedzonych wstępem, a zakończonych podsumowaniem.

W rozdziale pierwszym przedstawiono podstawowe informacje o kraju, dotyczące jego położenia, demografii, ustroju i gospodarki. Zaprezentowano najważniejsze atrakcje turystyczne. Skoncentrowano się również na dostępności komunikacyjnej.

Rozdział drugi określa rynek recepcji turystycznej San Marino. Prezentuje go w oparciu o subregion Europy Południowej (Śródziemnomorskiej), ukazuje liczbę przyjazdów do danego kraju, ich cele i sezonowość. Ponadto, rozdział ten przedstawia informacje na temat kierunków z których przyjeżdżają turyści, długości ich pobytów, a także miejsc zakwaterowania i preferowanych środków lokomocji.

Analiza rynku emisji turystycznej była celem rozdziału trzeciego. Ta część pracy wskazuje jednakże na trudności w pozyskaniu stosownych danych statystycznych.

Rozdział czwarty przedstawia znaczenie rynku turystycznego dla Polski. Nawiązuje przy tym do rynku turystycznego Włoch.

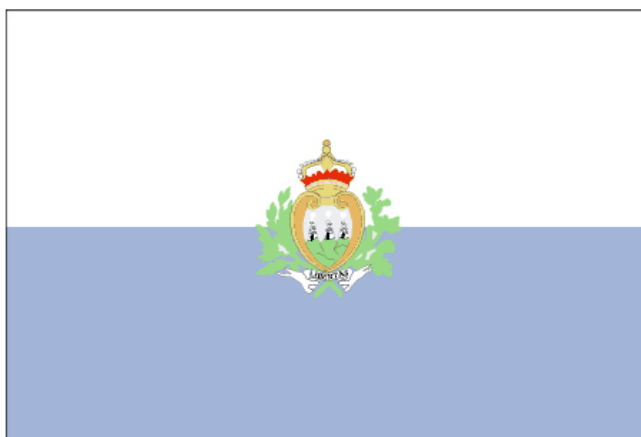
Dotarcie do różnorodnych źródeł, jakimi były książki o tematyce turystycznej, a także serwisy internetowe, umożliwiło pozyskanie wielu danych dla potrzeb poniższego projektu. Szczegółowy ich spis znajduje się w końcowej części pracy. Okazało się, że część niezbędnych danych jest niemożliwa do pozyskania. Właściwe urzędy statystyczne i organizacje turystyczne nie prowadzą bowiem szczegółowych badań odnośnie szeroko rozumianego rynku turystycznego tak małego państwa jakim jest San Marino.

Rozdział I

Podstawowe informacje

1. Wprowadzenie

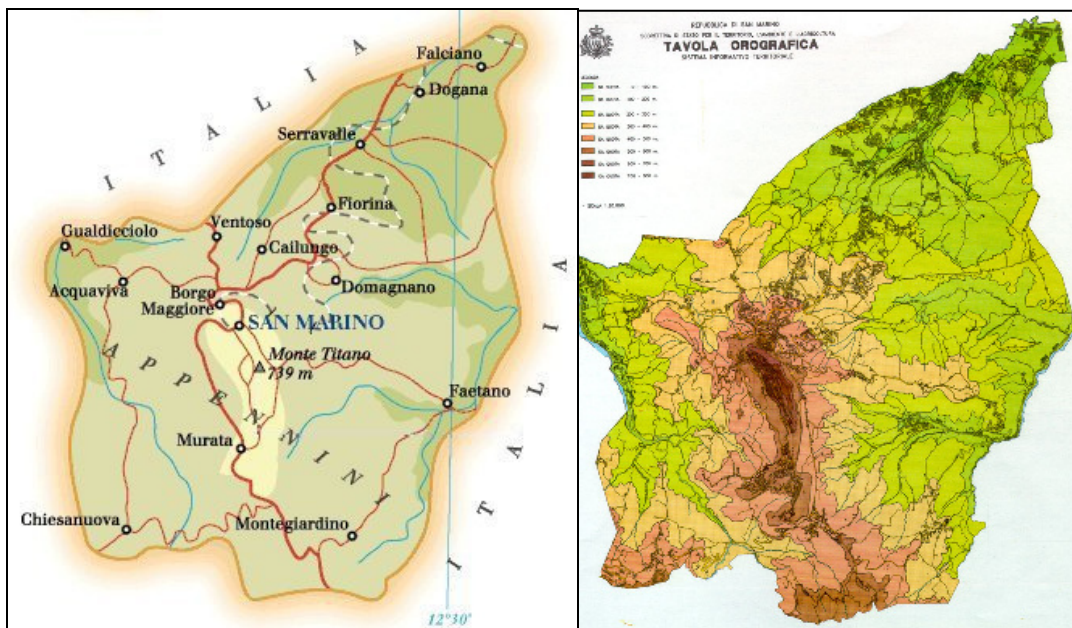
San Marino (Najjaśniejsza Republika San Marino) jest trzecim co do wielkości najmniejszym państwem Europy (po Watykanie i Monako). Zajmuje powierzchnię zaledwie 61,6 km². Stanowi enklawę na terytorium Włoch. Znajduje się w Europie Południowej, w północno-wschodniej części Półwyspu Apenińskiego. Na odcinku 39 km graniczy z włoskimi regionami Emilia Romagna i Marche. Kraj ten nie ma dostępu do morza. Stolicą jest San Marino. Językiem urzędowym jest język włoski, stosuje się również jego odmianę – język emilijski.

Źródło: www.przewodnik.onet.pl
Fotografia 1. Flaga San Marino

San Marino usytuowane jest na górzystym terenie wchodzącym w skład pasma Apeninów, z najwyższym szczytem Monte Titano (755 m n.p.m.). Przez terytorium państwa przepływają dwie rzeki: San Marino i Marano.

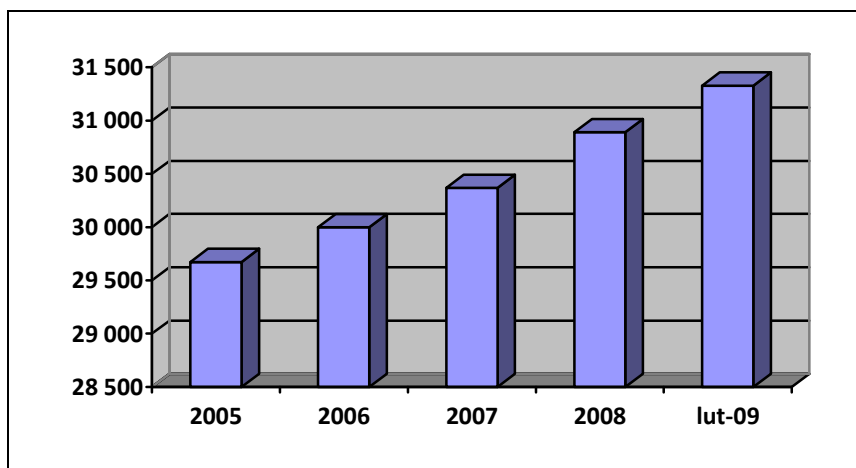
Kraj ten uważany jest za najstarszą republikę świata utworzoną w 301 roku n.e. przez świętego Marinusa, który uciekł przed prześladowcą chrześcijan – cesarzem rzymskim Dioklecjanem i ukrył się na szczycie Monte Titano. Założył tam wspólnotę chrześcijańską, dzięki której nastąpił rozwój późniejszego miasta i państwa.

Źródło: www.visitsanmarino.com
Fotografia 2. Mapa San Marino

Źródło: www.epceds.sm
Fotografia 3. Mapa ukształtowania
powierzchni San Marino

W San Marino mieszka 31 328 osób (luty 2009). Liczba mieszkańców państwa corocznie wzrasta. Obrazuje to wykres 1.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie: www.ueceds.cm
Wykres 1. Liczba ludności San Marino w latach 2005 - 2009

Według danych z 2009 roku gęstość zaludnienia w Republice wynosi 508 mieszkańców/km². W 84,9% mieszkańcami państwa są Sanmaryńczycy, Włosi zaś stanowią 14,6% ogółu.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie www.upeceds.sm

Tabela 1. Liczba zagranicznych mieszkańców populacji San Marino (2006-2007)

	2007	2006		2007	2006
SAN MARINO	26555	26432			
EUROPA	4 030	3 751	AZJA	25	25
Albania	26	25	Chiny	8	8
Austria	4	4	Japonia	1	1
Belgia	5	5	Indie	1	1
Białoruś	6	4	Iran	9	9
Bośnia-Hercegowina	2	2	Tajlandia	1	1
Bułgaria	2	3	Wietnam	5	5
Macedonia	1	1	AFRYKA	32	23
Chorwacja	16	16	Algiera	2	1
Rosja	17	15	Wybrz. Kości Słoniowej	1	1
Finlandia	3	3	Egipt	4	4
Francja	24	23	Madagaskar	1	1
Niemcy	6	5	Maroko	10	8
Wielka Brytania	4	3	Nigeria	2	2
Grecja	1	1	Demokrat. Rep. Konga	5	2
Irlandia	1	1	Senegal	1	1
Włochy	3742	3476	Tunezja	3	3
Serbia-Montenegro	4	4	Erytrea	3	0
Litwa	0	2	AMERYKA	150	137
Luksemburg	1	0	Argentyna	70	65
Norwegia	1	1	Barbados	1	1
Polska	24	21	Brazylia	21	19
Portugalia	2	2	Chile	6	6
Czechy	5	4	Kolumbia	4	3
Mołdawia	2	2	Kuba	15	12
Rumunia	74	73	Gwatemala	1	1
Słowacja	8	8	Meksyk	4	4
Słowenia	1	1	Panama	1	1
Hiszpania	2	2	Peru	2	3
Szwecja	3	2	Dominikana	6	4
Turcja	2	2	Stany Zjednoczone	19	18
Ukraina	37	36			
Węgry	4	3			

Szczegółowe dane demograficzne Republiki prezentuje tabela 2.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie: www.wikipedia.pl
Tabela 2. Szczegółowe dane demograficzne (2005)

Ludność wg wieku (%)	
0 – 14	16,7%
15 – 64	66,5%
ponad 64 lata	16,9%
Wiek (mediana)	
W całej populacji	40,29
Mężczyzn	39,91
Kobiet	40,65
Przyrost naturalny	1,3%
Współczynnik urodzeń	10,81 urodzin/1000 mieszkańców
Współczynnik zgonów	8,07 zgonów/1000 mieszkańców
Współczynnik migracji	10,84 migrantów/1000 mieszkańców

San Marino podzielone jest na 9 Zamków, na których czele stoją wybierani na dwuletnią kadencję: kapitan Zamku i Rada Pomocnicza. Do okręgów tych zaliczamy:

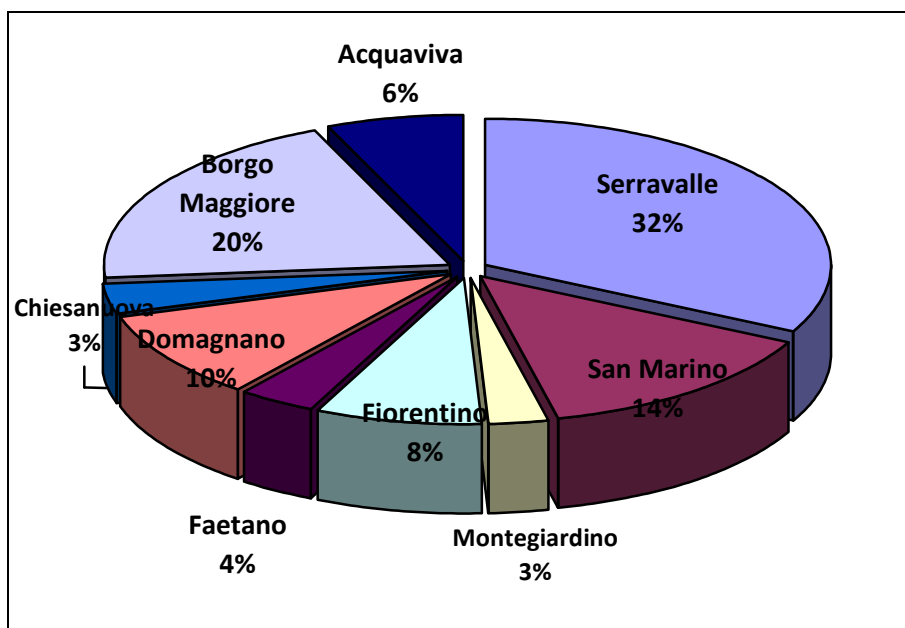
- Acquaviva;
- Borgo Maggiore;
- Chiesanuova;
- Domagnano;
- Faetano;
- Fiorentino;
- Montegiardino;
- San Marino;
- Serravalle.

Źródło: www.wikipedia.pl

Fotografia 4. Podział administracyjny San Marino

Największa liczba ludności zamieszkuje okręg Serravalle. Następne w kolejności są: Borgo Maggiore oraz San Marino. Procentowe rozmieszczenie ludności w poszczególnych Zambach przedstawia wykres 2.

Źródło: www.upeceds.sm

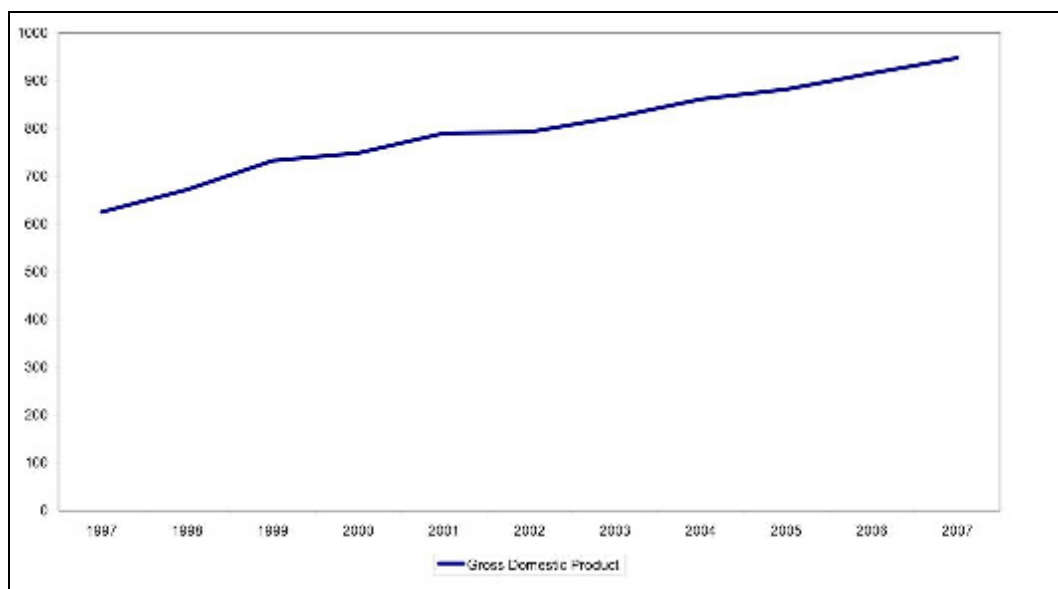
Wykres 2. Procentowe rozmieszczenie ludności w poszczególnych Zambach

Władza ustawodawcza w kraju sprawowana jest przez Wielką Radę Generalną złożoną z 60 członków, którzy wybierani są w wyborach powszechnych na okres 5 lat. Co 6 miesięcy Wielka Rada Generalna ma obowiązek wyboru dwóch kapitanów regentów, którzy pełnią rolę głowy państwa. Ponadto wybierana zostaje również Rada Dwunastu, która jest organem sprawiedliwości i sądem III instancji.

Władza wykonawcza należy do Kongresu Stanu składającego się z 10 sekretarzy, a także do Rad Zamków.

Główny dochód San Marino stanowią usługi turystyczne. Rocznie kraj ten odwiedza około 2,11 mln osób (dane z 2008 roku), a sama turystyka wytwarza 50% Produktu Krajowego Brutto. Ogromne znaczenie ma również sprzedaż słynnych kolekcjonerskich znaczków pocztowych i monet produkowanych przez rząd. Ponadto do pozostałych kluczowych gałęzi gospodarki należy bankowość, przemysł odzieżowy, elektroniczny oraz ceramiczny. Rolnictwo natomiast opiera się na sadownictwie, uprawie zboża i winogron, a także na hodowli bydła i trzody chlewnej.

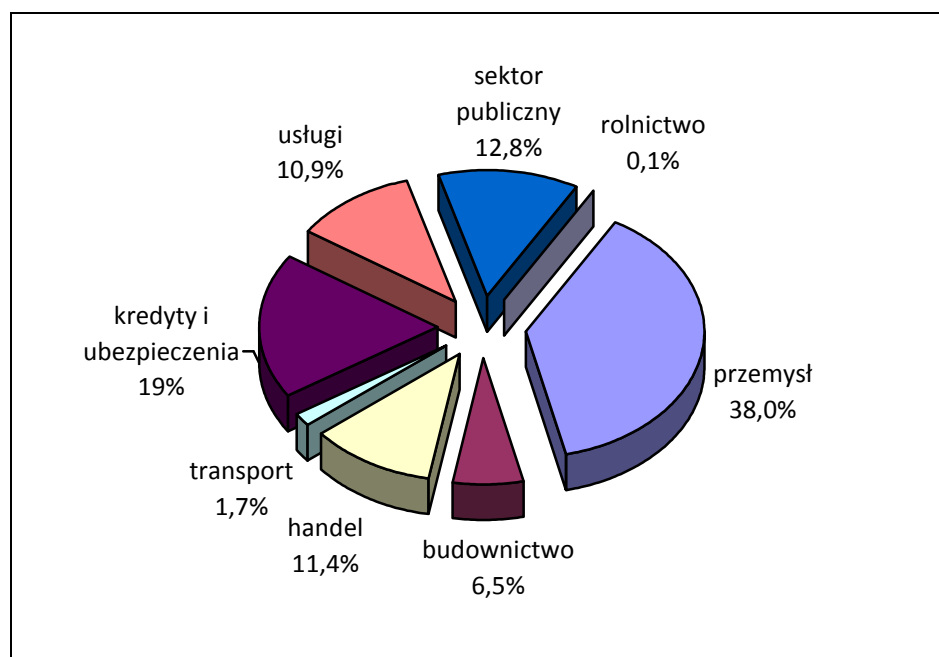
Wskaźnik bezrobocia w San Marino należy do najniższych w Europie (2,54% w marcu 2008). Produkt Krajowy Brutto (wg parytetu siły nabywczej) w 2007 roku wyniósł 1277 miliardów euro i do tej pory odznacza się tendencją wzrostową.

Źródło: www.upeceds.com

Wykres 3. Zmiany PKB na przestrzeni dziesięciu lat

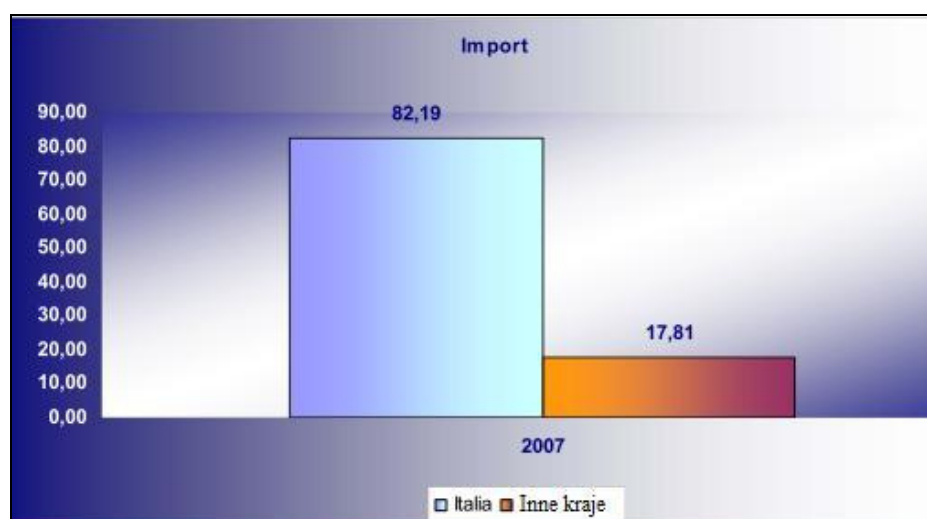
Udział poszczególnych sektorów gospodarki w tworzeniu Produktu Krajowego Brutto przedstawia wykres 4.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.upeceds.com

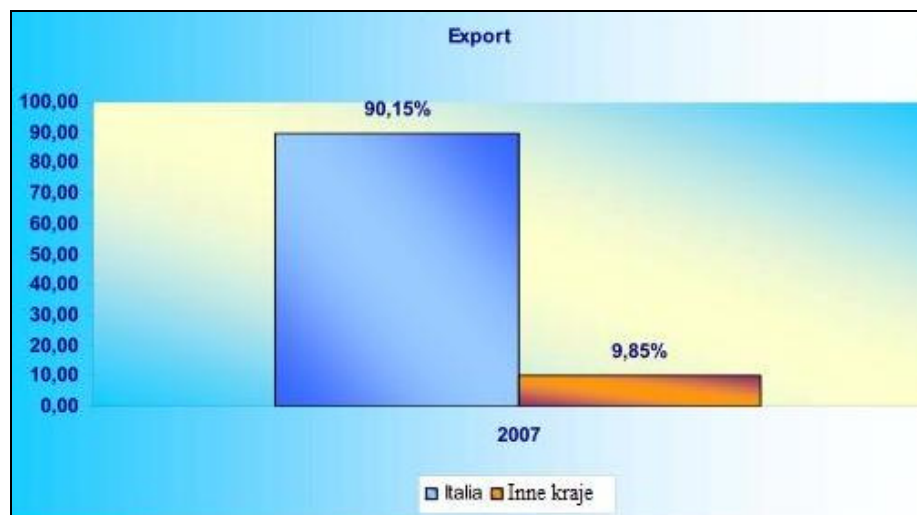
Wykres 4. Udział sektorów gospodarki w tworzeniu PKB (2007)

Głównym partnerem handlowym San Marino są Włochy (około 90% udziału), ponadto państwo współpracuje również z Europą Zachodnią i Wschodnią, Ameryką Południową, Chinami oraz z Tajwanem. Eksport w 2007 roku oszacowano na 3,41 miliardów euro, natomiast import na 2,75 miliardów euro.

Źródło: www.upeceds.com

Wykres 5. Procentowy udział partnerów handlowych San Marino w imporcie

Źródło: www.upeceds.com

Wykres 6. Procentowy udział partnerów handlowych San Marino w eksporcie

Struktura zatrudnienia w państwie opiera się głównie na usługach (57%), następnie należy wyróżnić przemysł (42%), a na końcu rolnictwo - zaledwie 1%. Dawniej San Marino miało prawo do emitowania i wykorzystywania jednostki monetarnej jaką był lir włoski. Aktualnie jednostką monetarną obowiązującą w San Marino jest euro.

San Marino cechuje się czynnym uczestnictwem na arenie międzynarodowej, gdyż utrzymuje stosunki dyplomatyczne z ponad siedemdziesięcioma krajami. Kraj ten jest członkiem takich organizacji jak:

- Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ);
- Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości (MTS);
- Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO);
- Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW);
- Światowa Organizacja Zdrowia (WHO);
- Światowa Organizacja Turystyki (WTO);
- Rada Europy;
- Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża;
- Międzynarodowy Instytut Unifikacji Prawa Prywatnego (UNIDROIT);
- Interpol.

San Marino współpracuje również z Funduszem Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF), Wysokim Komisarzem ONZ ds. Uchodźców (UNHCR), a także z Unią Europejską (UE).

2. Warunki rozwoju turystyki

San Marino jest krajem górzystym. Znaczną część powierzchni zajmuje Apenin Toskańsko-Emiliański z masywem Monte Titano. Ze stoku góry widać fortyfikacje twierdzy Rocca w stolicy kraju, a w niższych partiach wzgórza pola uprawne i pastwiska. Dominuje tu klimat śródziemnomorski z ciepłym latem i łagodną zimą. Średnia temperatura powietrza dla stolicy San Marino wynosi w styczniu 5°C, natomiast w lipcu 25°C. Średnie opady kształtują się w styczniu na poziomie 75 mm, a w lipcu wynoszą około 20 mm. San Marino przyciąga wielu turystów z sąsiednich Włoch, jak również stanowi świetną bazę wypadową do nadadriatyckich, włoskich kurortów (Rimini, Riccione). Usytuowane jest niedaleko sławnych, rzymskich miast takich jak Rawenna, Bolonia i Wenecja. Bogata historia kraju, jego górski krajobraz, atrakcyjne zabytki i niskie ceny (strefa wolnocłowa) sprawiają, że jest chętnie odwiedzany przez rzesze turystów.

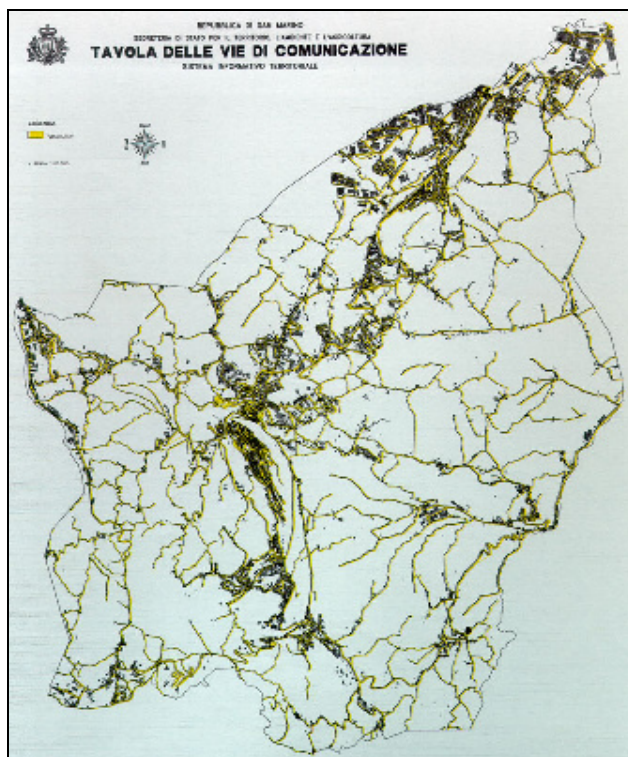
Główną atrakcją San Marino są trzy wierzchołki Monte Titano z obronnymi zamkami i trzema twierdzami Tre Torri (Trzy Wieże) z XI-XIX wieku. Największą z nich jest twierdza La Rocca o Guaita z XI wieku. Godna uwagi jest również katedra poświęcona pamięci św. Marino. We wnętrzu katedry przy prezbiterium stoi podwójny fotel Kapitanów – Regentów. Znajdują się tu też prochy św. Marino złożone w srebrnej urnie. Ogromne wrażenie wywiera także romańska dzwonnica – zabytek architektury chrześcijańskiej z początku VII wieku. Obok niej znajduje się niewielki szesnastowieczny kościół św. Piotra.

Na starym mieście, na placu Piazza della Libertà usytuowany jest ratusz miejski Palazzo Pubblico będący zarazem siedzibą rządu państwa. Na jego fasadzie umieszczone są herby dziewięciu Zamków. Pod powierzchnią placu znajduje się kompleks cystern pochodzących ze średniowiecza, które gromadzą wodę deszczową dla potrzeb miasta. Na placu znajduje się również pomnik - Statua Wolności.

Spośród pałaców San Marino do najcenniejszych należy Valloni z XV-XVII wieku oraz del Governo z XIX wieku. Ogromną atrakcją miasta stanowi również Muzeum Malarskie i Filumenistyczno – Numizmatyczne. Corocznie organizowany jest tu także festiwal „Medieval Days” czyli „Dni Średniowiecza”, który słynie z licznych koncertów, średniowiecznych parad i turniejów kuszniców. San Marino znane jest również z corocznego wyścigu formuły jeden, co przyciąga uwagę fanów motoryzacji z całego świata. Dodatkową atrakcją miasta są sklepiki z perfumami i alkoholami, a także malownicze widoki i brukowane, często wąskie uliczki. Pod dostatkiem jest również

restauracji serwujących włoskie dania - kuchnia San Marino nie różni się zasadniczo od kuchni sąsiednich Włoch.

San Marino cieszy się ogromną liczbą turystów przez cały rok. Przez Zamki: Borgo Maggiore, Domagnano i Serravalle przebiega autostrada, która zapewnia łatwość przemieszczania się zmotoryzowanym turystom. Pomiędzy San Marino a Rimini istnieje również regularne połączenie autobusowe linii Bonelli lub Benedettini. Z Borgo Maggiore z łatwością można dostać się do centrum miasta San Marino dzięki specjalnej 1,5 km kolejce linowej FuniVia. W samym centrum turyści mogą się poruszać wyłącznie pieszo. W kraju nie ma portów morskich i lotniczych. Większość turystów San Marino korzysta z międzynarodowych portów lotniczych we Włoszech, a następnie z połączeń autobusowych.

Źródło: www.upeceds.sm

Fotografia 5. Mapa komunikacyjna San Marino

Rozdział II

Rynek recepcji turystycznej

1. Rynek San Marino jako część subregionu Europy Południowej (Śródziemnomorskiej) w międzynarodowym ruchu turystycznym

Analizą rynku recepcji turystycznej San Marino zajmuje się Urząd Statystyczny (Ufficio Programmazione Economica, Centro di Elaborazione Dati e Statistica), Obserwatorium Turystyczne (Osservatorio Turistico della Repubblica di San Marino), a także Konsorcjum San Marino 2000 (Consorzio San Marino 2000). Działalność powyższych organizacji umożliwia zainteresowanym zapoznanie się z poszczególnymi danymi statystycznymi kraju oraz ułatwia dotarcie do niezbędnych biuletynów i publikacji.

W 2007 roku subregion Europy Południowej (Śródziemnomorskiej) odwiedziło 176,2 mln osób. Przeprowadzone obliczenia dowodzą, iż na 1 km² powierzchni przypada 123,2 turysty. W San Marino na tą samą powierzchnię przypadło 35127,6 turystów – czyli 285 razy więcej niż w powyższym subregionie.

Rynek recepcji turystycznej San Marino jest ściśle związany z turystyką Włoch. Turyści odwiedzający państwo włoskie (zwłaszcza jego północną część) chętnie wybierają się również do enklawy na jego terytorium.

W 2006 roku do Włoch przyjechało 41 193 827 osób – czyli ponad 19 razy więcej niż do San Marino. Biorąc pod uwagę powierzchnię obu krajów (Włochy: 301 338 km²; San Marino: 61,6 km²) można stwierdzić, iż na 1 km² powierzchni Włoch przypada około 137 turystów, podczas gdy na tą samą powierzchnię San Marino przypada ich około 34 669 – czyli 253 razy więcej.

2. Liczba przyjazdów do danego kraju

2007 rok okazał się rekordowy odnośnie turystyki przyjazdowej. Liczba odwiedzających wyniosła bowiem 2,16 mln turystów – czyli o 2,69% więcej niż w roku 2005. W 2008 roku łączna liczba turystów spadła (2,11 mln). Ruch turystyczny San Marino nieustannie jednak oscyluje wokół dwumilionowej liczby odwiedzających – co zdecydowanie podkreśla duży potencjał turystyczny tego małego kraju.

Źródło: www.upeceds.com

Wykres 7. Liczba turystów odwiedzających San Marino

Analizując dane Światowej Organizacji Turystyki (WTO), która badała liczbę turystów zagranicznych korzystających z hoteli i obiektów typu hotelowego, można stwierdzić, iż ich liczba w 2007 roku wzrosła o 19 tysięcy. Oszacowanie zmian odnośnie 2008 roku pozwoliło uzyskać wynik równy 0,3%. Źródłem danych w tym przypadku były międzynarodowe przyjazdy na granicach (włączając odwiedzających jednodniowych).

Źródło: www.intur.com.pl

Tabela 3. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów europejskich

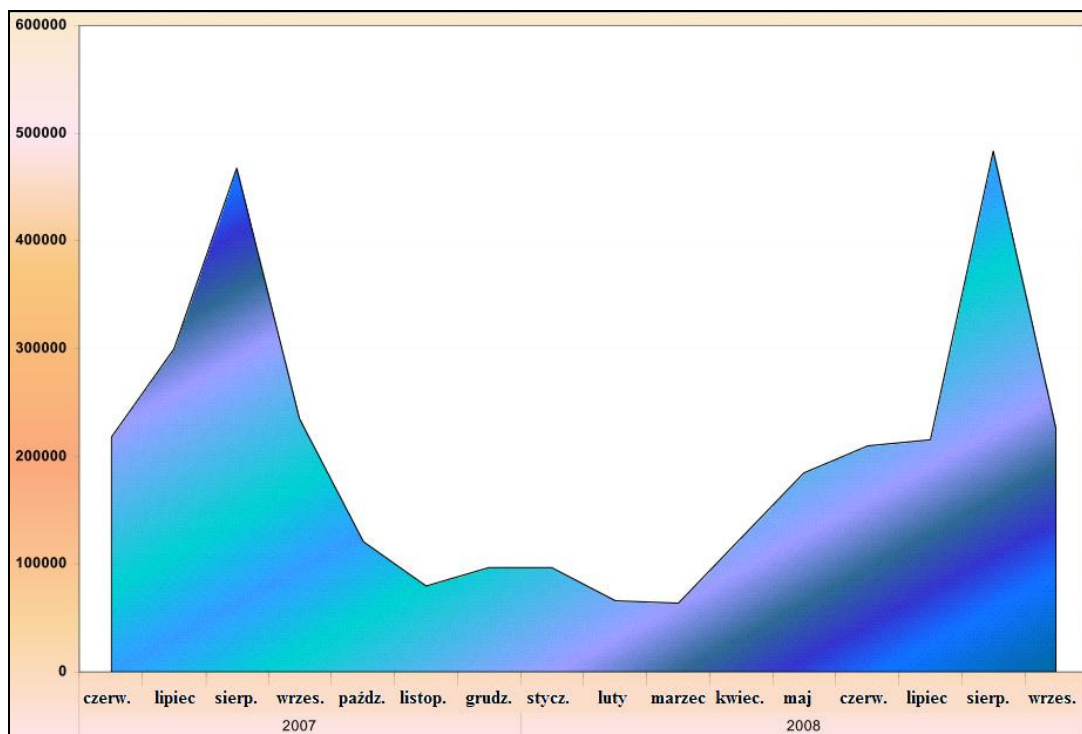
Kraj/region	Przyjazdy (w tys.)			Oszacowania zmian (%)*	
	Źródła danych	2006	2007	Źródła danych	08/07
Europa ogółem		462084	484950		1,7
Europa Południowa-Śródziemn.		164,754	176,050		2,1
Andora	TF	2,227	2,189	TF	-5,6
Bośnia i Hercegowina	TCE	0,256	0,306	TCE	7,7
Chorwacja	TCE	8,659	9,307	TCE	2,6
Cypr	TF	2,401	2,416	TF	-0,3
Macedonia	TCE	0,202	0,230	TCE	10,7
Grecja	TF	16,039	17,518	TCE	-7,9
Izrael	TF	1,825	2,068	TF	28,5
Włochy	TF	41,058	43,654	TF	0,8
Malta	TF	1,124	1,244	TF	7,8
Czarnogóra	TCE	0,378	0,984	TCE(3)	5,1
Portugalia	TF	11,282	12,321	TCE	6,9
San Marino	THS	0,050	0,069	VF	0,3
Serbia	TCE	0,469	0,696	TCE(3)	-6,0
Słowenia	TCE	1,617	1,751	TCE	1,3
Hiszpania	TF	58,190	59,193	TF	-0,9
Turcja	TF	18,916	22,248	TF	12,9

* Oszacowania na podstawie dotychczasowych danych (półrocze).
Legenda:

- TF - międzynarodowe przyjazdy turystów na granicach (wyłączając odwiedzających jednodniowych);
- VF - międzynarodowe przyjazdy na granicach (włączając odwiedzających jednodniowych);
- TCE - turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych zakwaterowania zbiorowego;
TCE(3) – hotele, ośrodki wypoczynkowe i schroniska młodzieżowe
- THS - turyści zagraniczni korzystający z hoteli i obiektów typu hotelowego; wakacyjne;

3. Sezonowość przyjazdów

Napływy turystów w poszczególnych miesiącach przedstawia wykres 8. Można stwierdzić, iż ruch turystyczny jest najbardziej nasilony w okresie wakacyjnym – w miesiącach letnich. Liczba turystów wzrasta błyskawicznie na przełomie lipca i sierpnia i dochodzi nawet do 450 tysięcy. Już na przełomie sierpnia i września zauważa się jednak tendencją spadkową. W okresie zimowym (listopad - marzec) liczba odwiedzających w poszczególnych miesiącach kształtuje się na poziomie 80–100 tysięcy.

Źródło: www.upeceds.com

Wykres 8. Sezonowość przyjazdów do San Marino

4. Kierunki z których przyjeżdżają turyści

Analizując tabelę 4, która przedstawia regiony pochodzenia turystów w roku 2005, można stwierdzić, iż najwięcej podróżnych przybywa z Europy. Ich liczba stanowi 96,6% ogółu podróżujących. Następna w kolejności ukształtowała się Azja Wschodnia i Południowo-Wschodnia/Oceania z wynikiem 53 328 osób – co stanowi 2,5% łącznej liczby turystów. Z Ameryki natomiast napłynęło 17 479 osób, czyli niespełna 1% ogółu odwiedzających.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.nationmaster.com
Tabela 4. Kierunki z których przyjeżdżają turyści (2005)

Region pochodzenia	2005
Afryka	111
Ameryka	17 479
Azja Wsch. i Pd.-Wsch./Oceania	53 328
Azja Pd.	436
Azja Zachodnia	270
Europa	2 035 386
nieokreślony	82
<u>Razem:</u>	2 107 092

5. Usługi hotelarskie

Przyjazdy turystów są często związane z korzystaniem z usług hotelarskich i gastronomicznych. Liczba tych obiektów (posiadających formę prawną) przedstawia się następująco:

Źródło: opracowanie własne, na podstawie www.upeceds.com
Tabela 5. Liczba hoteli i restauracji (posiadających formę prawną)

Rok	2005	2006	2007	2008	Luty 2009
liczba	37	36	38	39	40

Według danych pozyskanych przez Centrum Turystyczne Republiki San Marino (Osservatorio Turistico Della Repubblica di San Marino) od przedstawicieli panelu hotelarzy, można stwierdzić, iż wskaźnik zatrudnienia w usługach hotelarskich na przełomie lat 2006-2007 wzrósł średnio o 1,5%. O 5,3 EUR wzrosła również średnia cena za pokój w hotelach 4-gwiazdkowych. Hotele 3-gwiazdkowe obniżyły koszt swoich usług o 1,68 EUR. Można zatem stwierdzić, że średnia cena pokoju w przypadku oby typów hoteli wzrosła o 0,37 EUR.

Źródło: www.cc.sm

Tabela 6. Wskaźnik zatrudnienia w hotelarstwie/Średnia cena za pokój (2006-2007)

Typ hotelu	Wskaźnik zatrudnienia		Średnia cena za pokój (EUR)	
	2007	2006	2007	2006
4 gwiazdki	57,9%	55,2%	73,96	68,66
3 gwiazdki	55,9%	54,9%	59,19	60,87
razem	56,5%	55,0%	63,53	63,16

6. Cele przyjazdów

W hotelach 3-gwiazdkowych w roku 2007 przebywało 60% podróżnych, których pobyt sprowadzał się do celów służbowych. Motywami 26% turystów okazało się spędzenie czasu wolnego, a zaledwie 14% korzystało z usług tych hoteli kierując się przyjazdem związanym z ważnymi wydarzeniami w państwie. Inaczej przedstawia się korzystanie z usług hotelarskich w obiektach 4-gwiazdkowych. W interesach przyjechało 37% turystów, ważnymi wydarzeniami kierowała się ponad 1/3 ogółu, a 28% turystów chciało spędzić w Republice swój czas wolny.

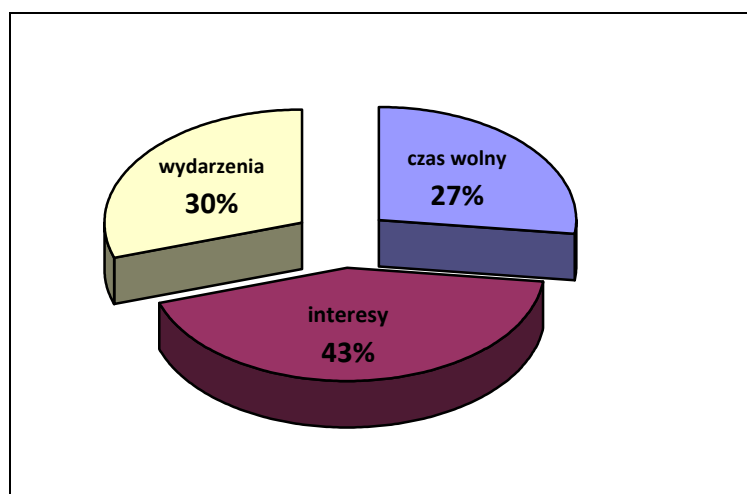
Źródło: www.cc.sm

Tabela 7. Motywy korzystania z obiektów hotelarskich w zależności od kategorii (2007)

Segment	4 gwiazdki	3 gwiazdki	Razem
czas wolny	28%	26%	27%
interesy	37%	60%	43%
wydarzenia	35%	14%	30%
razem	100%	100%	100%

Po zsumowaniu powyższych wartości okazało się, że z usług 3- i 4-gwiazdkowych hoteli korzystała największa liczba osób, których przyjazd związany był z celami służbowymi (43% wskaźników). Ciekawe wydarzenia łączyły się z przyjazdem 30%

podróżnych, a spędzenie czasu wolnego przemawiało za 27% ogółu. Dane te graficznie przedstawia wykres 9.

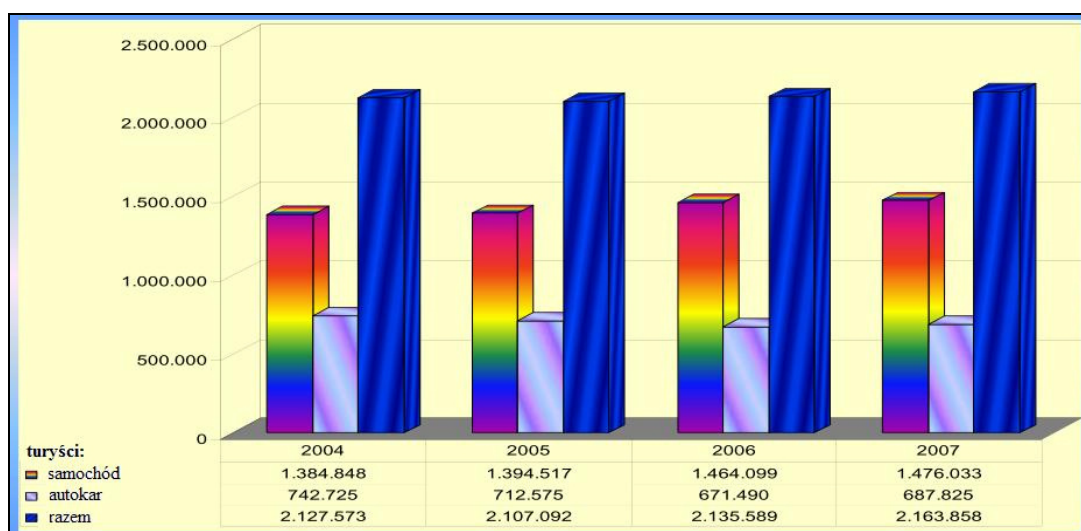

Źródło: www.cc.sm

Wykres 9. Motywy korzystania z obiektów hotelarskich (2007)

7. Środki lokomocji

Odwiedzający San Marino najchętniej korzystają ze środka transportu jakim jest własny samochód. W roku 2007 liczba zmotoryzowanych turystów wyniosła około 1,48 mln – czyli o 6,58% więcej niż w roku 2004. Od 2006 roku zaobserwowano jednak spadek liczby osób podróżujących autokarem – co jednak nie wpłynęło znacząco na łączną liczbę turystów.

Źródło: www.upeceds.com

Wykres 10. Liczba turystów odwiedzających San Marino z uwzględnieniem środka transportu

8. Długość pobytu

Tabela 8 obrazuje czas trwania pobytów Włochów oraz mieszkańców innych krajów w San Marino w roku 2007. Okazuje się, iż wskazane grupy w znacznej większości (66,5% wskaźników) przebywają w Republice od 2 do 4 godzin. Prawie ¼ ogółu, gości tam niespełna 2 godziny. Więcej niż 4 godziny spędza w państwie zaledwie 8,4% odwiedzających. Z noclegu korzysta tylko 1,6% turystów. Analizując zmianę w porównaniu do 2006 roku, okazuje się, że wzrosła częstość odwiedzin od 2 do 4 godzin, zmalała natomiast liczba pobytów wynosząca maksymalnie 2 godziny. Poniższe wyniki są zatem zadowalające i korzystnie wpływają na przemysł turystyczny San Marino.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie: www.cc.sm
Tabela 8. Długość pobytu w San Marino (2007)

Długość pobytu	Włosi	Inni	Razem	Zmiana 07/06
mniej niż 2 godz.	24,6%	23,3%	23,7%	-1,9
2 do 4 godz.	62,5%	68,7%	66,5%	+2,2
więcej niż 4 godz.	12%	6,1%	8,2%	-0,3
Nocleg	0,9%	2,0%	1,6%	+0,0
Razem	100,0%	100,0%	100,0%	

Rozdział III

Rynek emisji turystycznej

Obserwatorium Turystyczne San Marino (Osservatorio Turistico della Repubblica di San Marino), Urząd Statystyczny (Ufficio Programmazione Economica, Centro di Elaborazione Dati e Statistica) jak też Konsorcjum San Marino 2000 (Consorzio San Marino 2000) nie prowadzą żadnych badań dotyczących rynku emisji turystycznej państwa. Światowa Organizacja Turystyki (WTO), Europejski Urząd Statystyczny (EURSTAT), Narodowy Urząd Turystyki Włoskiej (ENIT) czy też Krajowy Instytut Statystyczny Włoch (ISTAT) również nie dysponują takimi danymi. Pozyskanie ich stało się zatem niemożliwe.

Jest to z pewnością w dużej mierze związane z faktem, iż to właśnie rynek recepcji turystycznej i związane z nim świadczenie najwyższej jakości usług przyćmiewa rynek emisji turystycznej. Usługi turystyczne świadczone w tym niewielkim państwie stanowią przecież jego główny dochód, a sama turystyka wytwarza 50% Produktu Krajowego Brutto.

Rozdział IV

Znaczenie rynku turystycznego dla Polski

Polskie organizacje i urzędy (Instytut Turystyki, Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Sportu i Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej, Polska Organizacja Turystyczna) nie prowadzą żadnych badań odnośnie znaczenia rynku turystycznego Republiki San Marino dla Polski.

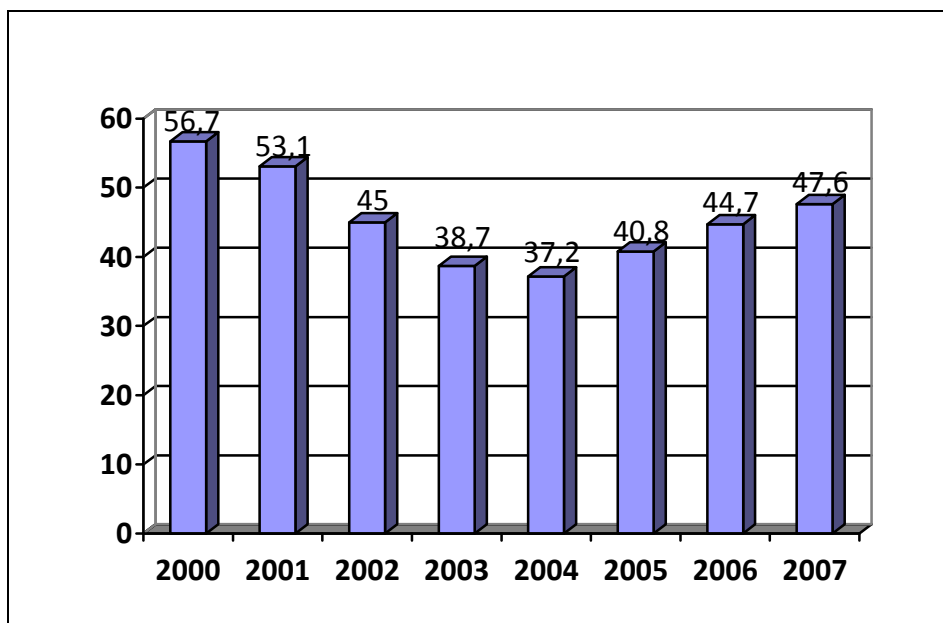
Oświadczenie prasowe Obserwatorium Turystycznego San Marino z 7 sierpnia 2007 roku, zamieszczone na portalu internetowym www.sanmarinosite.com zawiera informacje, iż w 2007 roku wzrósł udział przyjazdów turystów zagranicznych o 7,2% (w porównaniu do 2006 roku). Ponadto w lipcu 2007 roku najwięcej turystów pochodziło z Niemiec, z Krajów Beneluksu, Europy Wschodniej (**zwłaszcza Polski i Czech**) i krajów byłego ZSRR (Rosja, Ukraina). Jeżeli chodzi o ruch autokarowy w państwie – Obserwatorium Turystyczne wskazuje na 16-procentowy wzrost liczby turystów rosyjskich, **polskich (14,2% wskazań)** i niemieckich (11,9%). Zwraca uwagę na spadek liczby odwiedzających pochodzenia chińskiego, szwajcarskiego i holenderskiego.¹

Okazuje się zatem, iż Polacy chętnie odwiedzają San Marino, a polscy touroperatorzy, organizując wyjazd do Włoch, często mają w swojej ofercie również zwiedzanie San Marino. Touroperatorzy z rynku San Marino, którzy posiadają w swoich katalogach polską ofertę turystyczną to:

- ALADDIN T.O. Via Consiglio dei Sessanta, 99 47891 Dogana, Rep. San Marino (organizuje wyjazdy do Krakowa, Wieliczki, Wadowic, Warszawy, Częstochowy);
- SAN MARINO TRAVEL Via 3 Settembre 242 47031 Rep. San Marino (dokonuje rezerwacje hotelowych w Warszawie i Krakowie).

W 2007 roku zanotowano 47,6 mln wyjazdów Polaków za granicę. Na przestrzeni lat 2000 – 2007 wyjazdy zagraniczne Polaków kształtowały się w następujący sposób:

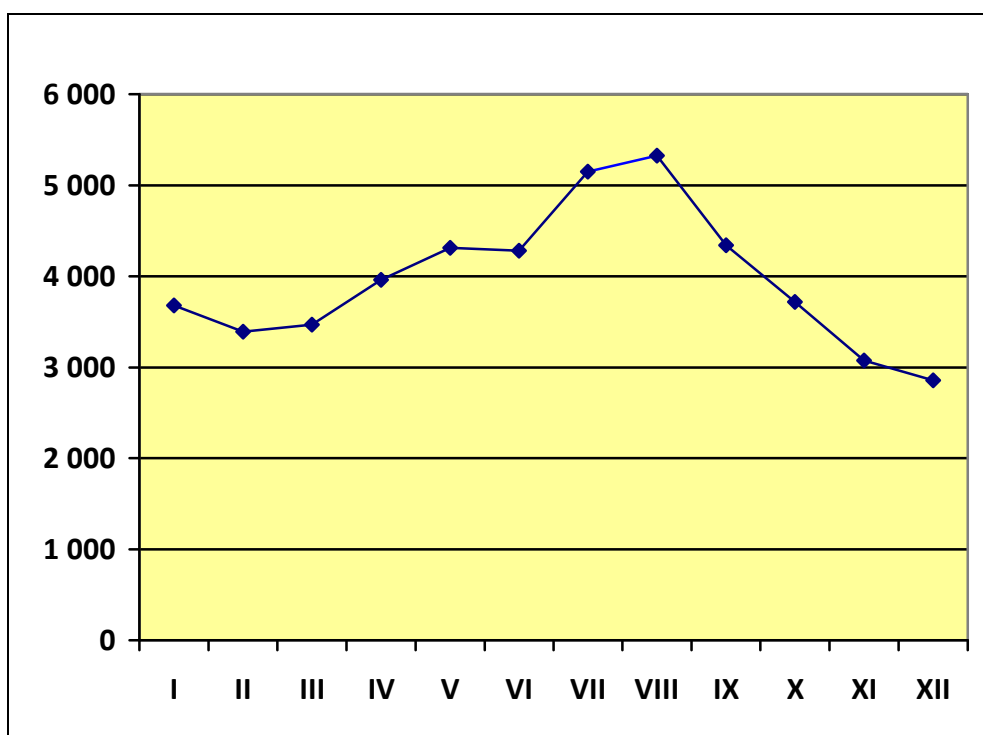
¹ www.libertas.sm

Źródło: www.intur.com

Wykres 11. Wyjazdy zagraniczne Polaków w latach 2000-2007 (w mln)

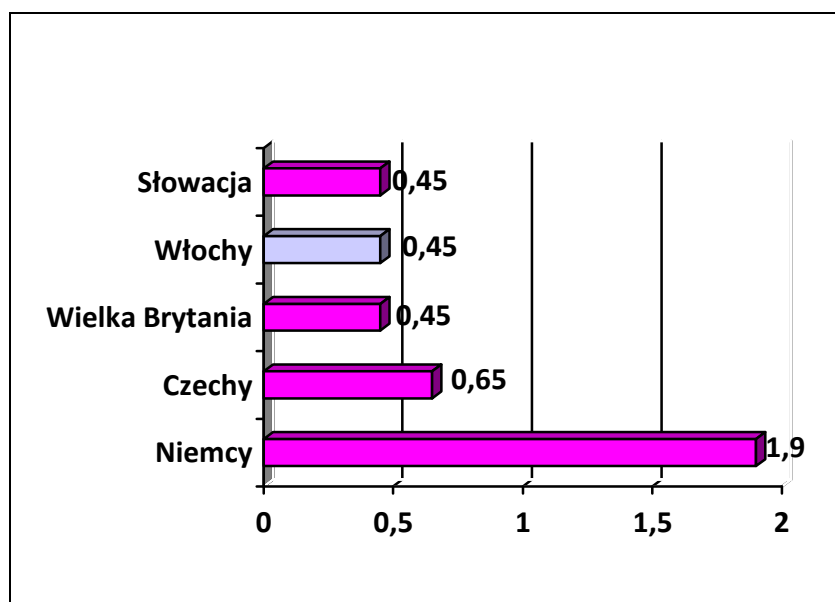
Najwięcej wyjazdów przypada na sezon letni (w okresie od lipca do sierpnia). Sezonowość wyjazdów przedstawia wykres 12.

Źródło: www.intur.com

Wykres 12. Wyjazdy zagraniczne Polaków w latach 2000-2007

Dane zaczerpnięte z badań przeprowadzonych przez Instytut Turystyki w 2008 roku pokazują, iż polscy turyści najchętniej wyjeżdżają do Niemiec, Czech, Wielkiej Brytanii, Włoch i Słowacji. Wykres 13 prezentuje liczbę zagranicznych wyjazdów według odwiedzanych krajów (w mln).

Źródło: www.intur.com

Wykres 13. Wyjazdy zagraniczne Polaków wg odwiedzanych krajów (2008)

Wyjazdy do Włoch należą do jednych z najchętniej wybieranych przez Polaków. Istnieje prawdopodobieństwo, iż łączą się nie tylko z korzystaniem z niezwykle bogatej i urokliwej turystycznej oferty włoskiej, ale również ze zwiedzaniem Republiki San Marino.

Pomimo wszelkich starań, uzyskanie jakichkolwiek danych odnośnie przyjazdów mieszkańców San Marino do Polski okazało się niemożliwe.

Zakończenie

Rynek turystyczny Republiki San Marino – jednego z najmniejszych państw Europy - można uznać za wybitnie recepcyjny. Aż 50% Produktu Narodowego Brutto pochodzi bowiem z samej turystyki. Państwo to cieszy się niezwykle popularnością na arenie turystycznej. Coroczna liczba turystów oscyluje wokół 2 milionów. Wskutek tego zwiększa się liczba hoteli i restauracji, a wraz z nią zatrudnienie w branży turystycznej (wskaźnik bezrobocia w Republice należy do najniższych w Europie). Turyści najczęściej, odwiedzając Republikę, wybierają środek transportu jakim jest samochód. Przyjeżdżają nie tylko w interesach. Chcą również spędzić swój wolny czas oraz uczestniczyć w szerokiej gamie wydarzeń z życia państwa. Często bywa tak, że osoby przyjeżdżające do Włoch odwiedzają również San Marino, gdyż nie sposób pominąć bogatej oferty turystycznej tego kraju.

Rynek emisji turystycznej Republiki jest przysłonięty przez rynek recepcyjny. Z około 30-tysięcznej populacji państwa, aż 57% osób jest zatrudnionych w usługach. Znaczna ich część dotyczy usług turystycznych.

Badania wskazują, iż Polscy turyści coraz częściej odwiedzają San Marino. W dużej mierze umożliwiają to polscy touroperatorzy, przygotowując wyjazdy na terytorium państwa włoskiego.

Wyjątkową specyfikę kraju ukazują słowa Abrahama Lincoln’a, który pisząc do kapitanów regentów zaznaczył: „mimo, iż posiadłości wasze są niewielkie, państwo wasze jest jednym z najbardziej poważanych w całej historii”².

² www.magazynswiat.pl

Bibliografia

1. Z. Kruczek, *Europa. Geografia turystyczna*, Proksenia, Kraków, 2007, s.225.
2. J. Groch, *San Marino*, [w:] *Geografia turystyczna świata. Cz. 1. Kraje europejskie*, pod redakcją J. Warszzyńskiej, PWN, Warszawa, 2003.
3. W. Kaprowski, *Geografia turystyczna*, WSE, Warszawa 2004.
4. M. Szyma, B. Michalec, G. Petryszak, *Włochy. Praktyczny przewodnik*, Pascal, 2007.
5. M. Kubas, A. Liszka, *Włochy północne. Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu*, Bezdroża, 2007.

Inne źródła – strony internetowe

1. Serwis internetowy Światowej Organizacji Turystyki, www.unwto.org
2. Serwis internetowy ONZ Wydział Statystyki, www.unstats.un.org
3. Serwis internetowy Instytutu Turystyki, www.intur.com
4. Serwis internetowy Izby Handlowej Republiki San Marino (Camera di Commercio Industria Artigianato e Agricoltura della Repubblica di San Marino), www.cc.sm
5. Serwis internetowy Urzędu Statystycznego (Ufficio Programmazione Economica, Centro di Elaborazione Dati e Statistica), www.upeceds.sm
6. Serwis internetowy Konsorcjum San Marino 2000 (Consorzio San Marino 2000), www.sanmarino2000.sm
7. Serwis internetowy Narodowego Urzędu Turystyki Włoskiej, www.enit.it
8. Serwis internetowy Państwowego Urzędu Turystyki (L'Ufficio di Stato per il Turismo), www.visitsanmarino.com
9. Serwis internetowy San Marino Site, www.sanmarinosite.com
10. Serwis internetowy biura prasowego La Rassegna Stampa on Line Della Repubblica di San Marino, www.sanmarinonotizie.com
11. Serwis internetowy Forum San Marino, www.sanmarinoforum.sm
12. Serwis internetowy San Marino Web, www.sanmarinoweb.com
13. Serwis internetowy biura prasowego Libertas, www.libertas.sm
14. Serwis internetowy U.S. Department of State, www.state.gov
15. Serwis internetowy Nation Master, www.nationmaster.com
16. Serwis internetowy Answers, www.answers.com

17. Serwis internetowy Magazyn Świat, www.magazynswiat.pl
18. Serwis internetowy Wikipedia, www.wikipedia.pl
19. Serwis internetowy Pascal Travel Club, www.pascal.pl
20. Serwis internetowy Internetowego Przewodnika Turystyczno-Informacyjnego, www.wakacjeprzewodnikiem.pl

Spis fotografii

Fotografia 1. Flaga San Marino.....	3
Fotografia 2. Mapa San Marino.....	4
Fotografia 3. Mapa ukształtowania powierzchni San Marino.....	4
Fotografia 4. Podział administracyjny San Marino.....	7
Fotografia 5. Mapa komunikacyjna San Marino.....	12

Spis tabel

Tabela 1. Liczba zagranicznych mieszkańców populacji San Marino (2006-2007).....	5
Tabela 2. Szczegółowe dane demograficzne (2005).....	6
Tabela 3. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów europejskich.....	14
Tabela 4. Kierunki z których przyjeżdżają turyści (2005).....	16
Tabela 5. Liczba hoteli i restauracji (posiadających formę prawną).....	16
Tabela 6. Wskaźnik zatrudnienia w hotelarstwie/Średnia cena za pokój (2006-2007).....	17
Tabela 7. Motywy korzystania z obiektów hotelarskich w zależności od kategorii (2007)	17
Tabela 8. Długość pobytu w San Marino (2007).....	19

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności San Marino w latach 2005 – 2009.....	4
Wykres 2. Procentowe rozmieszczenie ludności w poszczególnych Zmkach.....	7
Wykres 3. Zmiany PKB na przestrzeni dziesięciu lat.....	8
Wykres 4. Udział sektorów gospodarki w tworzeniu PKB (2007).....	9
Wykres 5. Procentowy udział partnerów handlowych San Marino w imporcie.....	9
Wykres 6. Procentowy udział partnerów handlowych San Marino w eksporcie.....	10
Wykres 7. Liczba turystów odwiedzających San Marino.....	14
Wykres 8. Sezonowość przyjazdów do San Marino.....	15
Wykres 9. Motywy korzystania z obiektów hotelarskich (2007).....	18
Wykres 10. Liczba turystów odwiedzających San Marino z uwzględnieniem środka transportu.....	18
Wykres 11. Wyjazdy zagraniczne Polaków w latach 2000-2007 (w mln).....	22
Wykres 12. Wyjazdy zagraniczne Polaków w latach 2000-2007.....	22
Wykres 13. Wyjazdy zagraniczne Polaków wg odwiedzanych krajów (2008).....	23

Informacja

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza niczyich praw autorskich.